

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1MCdo/9/2010
Identifikačné číslo spisu:	2307206407
Dátum vydania rozhodnutia:	24.03.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Janka Cisárová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:2307206407.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Jany Cisárovej a E. Olgy Belkovej, v právnej veci žalobkyne Rímskokatolíckej cirkvi, Trnavskej arcidiecézy, so sídlom v Trnave, Jána Hollého 10, IČO: 00419702, zastúpenej MAPLE & FISH s.r.o. so sídlom v Bratislave, Rajská 15/A, IČO: 36718432, proti žalovanému Slovenskému pozemkovému fondu, so sídlom v Bratislave Búdková 36, IČO: 17335345, zastúpenému JUDr. Jurajom Mackom, advokátom so sídlom v Bratislave, Jadrová 1, o vydanie nehnuteľných vecí, vedenej na Okresnom súde Galanta sp.zn. 20 C 234/2007, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Galanta zo 6. novembra 2008 č.k. 20 C 234/2007-456 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 30.septembra 2009 sp.zn. 24 Co 31/2009, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie z a m i e t a.

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania 933,20 € na účet jej právneho zástupcu MAPLE & FISH s.r.o. so sídlom v Bratislave, Rajská 15/A, IČO: 36718432, do troch dní.

Odôvodnenie

Okresný súd Galanta (ďalej len „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom zo 6. novembra 2008 č.k. 20 C 234/2007-456 uložil žalovanému povinnosť vydať a navrátiť žalobkyni nehnuteľnosti parc.č. 2428/8, druh pozemku orná pôda o výmere 496 m², parc. č. 2339/1, druh pozemku orná pôda o výmere 18749 m², parc. č. 2341/3, druh pozemku orná pôda o výmere 243191 m², parc. č. 2342, druh pozemku zastavané plochy a nádvoria o výmere 853 m², parc. č. 1575/5, druh pozemku vodné plochy o výmere 9849 m², parc. č. 2346/84, druh pozemku orná pôda o výmere 290117 m², parc. č. 2346/86, druh pozemku zastavané plochy a nádvoria o výmere 2885 m², parc. č. 2346/85, druh pozemku orná pôda o výmere 76077 m², parcely vytvorené na základe geometrického plánu č. 33/2007, vyhotoveného dňa 13. mája 2007 Ing. A. V., autorizovaného Ing. A. V., autorizovaným geodetom a kartografom dňa 15. mája 2007 a úradne overeného Správou katastra Šaľa dňa 28. augusta 2007 pod č. 178/07, pre Obec V. v k.ú. V., spolu s dokumentáciou, ktorá k nim prislúcha, všetko do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania vo výške 463.413,- Sk, k rukám advokáta žalobcu, do troch dní odo

dňa právoplatnosti rozsudku. Podľa odôvodnenia rozsudku na základe vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že žalobný návrh bol podaný dôvodne. Žalobkyňa svoj žalobný návrh na vydanie predmetných nehnuteľností uplatnila na základe príslušných ustanovení zákona č. 161/2005 Z.z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam (ďalej len „reštitučný zákon“). Pre úspešné uplatnenie reštitučného nároku boli splnené všetky zákonné podmienky, teda nehnuteľnosti boli vo výzve na navrátenie riadne vymedzené, žalobkyňa je oprávnenou osobou po pôvodnom vlastníkovi „Slovenská univerzitná základina“, ktorá bolo zriadená ako zbožná základina a ktorá ich spravovala na základe historického vývoja. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že k odňatiu vlastníckeho práva Slovenskej univerzitnej základine prišlo v období od 8. mája 1945 do 1. januára 1990, čo je zrejmé zo zápisu v pozemnoknižnej vložke č. 63, kde podľa záznamu zo 14. marca 1946 č.d. 152 sa podľa § 3 ods. 1 nariadenia č. 32/1945 Sb. SNR vložilo vlastnícke právo Slovenskej univerzitnej základine a podľa záznamu č.d. 954 z 7. apríla 1948 sa poznamenalo, že nehnuteľnosti vedené na strane A sú predmetom revízie podľa zákona č. 142/1947 Sb. Reštitučným titulom podľa písm. c) § 3 ods. 1 je odňatie bez náhrady postupom podľa zákona č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy. Podľa názoru súdu žalovaný je povinnou osobou v zmysle reštitučného zákona, lebo je právnickou osobou zriadenou podľa § 34 ods. 1 zákona č. 330/1991 Zb. a oprávnená osoba si voči nemu riadne a včas svoj nárok uplatnila. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 30. septembra 2009 sp.zn. 24Co 31/2009 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. V časti trov prvostupňového konania rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni 15.382,49 € k rukám právneho zástupcu žalobkyne, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku a zároveň žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni trovy odvolacieho konania 926,66 € k rukám právneho zástupcu žalobkyne, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení uviedol, že vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného smeruje proti vecne správne rozhodnutiu súdu prvého stupňa, ktoré treba potvrdiť (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Predmetom sporu bolo vydanie nehnuteľností tak, ako sú uvedené a konkretizované vo výroku rozsudku súdu prvého stupňa a to podľa zák. č. 161/2005 Z.z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam, cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam (ďalej len „reštitučný zákon“). Identifikácia, označenie a výmera predmetných nehnuteľností medzi účastníkmi sporná nebola. Aj podľa odvolacieho súdu žalobkyňa dodržala všetky náležitosti výzvy v zmysle reštitučného zákona, o čom svedčí aj stanovisko žalovaného, resp. jeho Regionálneho odboru Nové Zámky z 13. apríla 2006 (č.l. 45 spisu), kde na výzvu reagoval, vedel o vydaní akých nehnuteľností žalobkyňa žiada, na akom právnom základe a hoci namietal ich vydanie v žiadnom prípade nespochybňoval jasnosť, určitosť a zrozumiteľnosť právneho úkonu. Absolutizáciu formálnej dokonalosti výzvy ako ju poňal žalovaný považoval za nenáležitú v rozpore s duchom zákona. Medzi účastníkmi nebolo sporné, že posledným vlastníkom predmetných nehnuteľností bola Slovenská univerzitná základina, čo je preukázané zápisom č. 75 v pozemnoknižnej vložke č. 63 kat.úz. J. (t.č. V.) zo 14. marca 1946, č.d. 152, a to podľa § 3 ods.1 Nariadenia predsedníctva SNR č.22/45 Sb.. Uviedol, že v tom čase na území Slovenska sa uplatňovalo Uhorské obyčajové právo, pre nadobúdanie vlastníctva k nehnuteľnostiam bol smerodajný Pozemno-knižný poriadok z roku 1885 upravujúci pozemkové knihy a keďže vlastníctvo sporných nehnuteľností v prospech Slovenskej univerzitnej základiny bolo nepochybne preukázané, pre konanie významné bolo zistenie, či v danom prípade išlo o cirkevný majetok. Zásadnú otázku, či ide o cirkevný majetok uzavrel odvolací súd v názorovej zhode s prvostupňovým súdom v prospech žalobkyne, lebo nebolo preukázané, že predmetné nehnuteľnosti do roku 1947 nikdy na štát neprešli, na štát prešli až na základe zákona č. 142/1947 Sb., kde v zmysle záznamu č. 76 sa stali predmetom revízie; o skutočnosti, že základiny boli cirkevným majetkom svedčí aj § 2 vládneho nariadenia 228/49. Vzhľadom na skutočnosť, že Slovenská univerzitná základina toho času nepôsobí s odkazom na príslušné historické dokumenty (strana 9 odôvodnenia), konštatoval, že je úplne zrejmé právne nástupníctvo žalobkyne. Za dostatočne a spoľahlivo považoval vykonaným dokazovaním preukázané, že predmetný majetok bol Slovenskej univerzitnej základine odobratý - išlo o odňatie bez náhrady postupom podľa zákona č. 142/1947 Sb. o revízii prvej pozemkovej reformy a že ich držiteľom je žalovaný. Vzhľadom na uvedené uzavrel, že právo na vydanie

nehnuteľnosti uplatnila oprávnená osoba, ktorá preukázala existenciu reštitučnej skutkovej podstaty.

Uvedené rozsudky - na podnet žalovaného - napadol mimoriadnym dovolaním generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“). Poukázal, že konajúce nesprávne posúdili otázku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne, ak dospeli k záveru, že pôvodný vlastník zapísaný v pozemkovo knižnej vložke bol právnym predchodcom žalobkyne, pričom podstatnou skutočnosťou pre posúdenie veci bola práve otázka, či ide o cirkevný majetok a či žalobkyňa sa oprávnene domáha jeho vydania. V mimoriadnom dovolaní generálny prokurátor Slovenskej republiky uviedol, že pri skúmaní uvedených skutočností nebolo medzi účastníkmi sporné, že predmetné nehnuteľnosti pôvodne vlastnilo Prepošstvo blahoslavenej Panny Márie v Turci a následne Spoločnosť Ježišova (Jezuiti), ktorá podľa vyjadrenia žalobkyne spravovala aj Prepošstvo Panny Márie v Turci a bola zrušená Pápežom Klimentom XIV. dňa 20. júla 1773 dokumentom „Dominus ac Redemptor“ pre celé územie Európy. V ďalšom zrekapituloval skutkový stav aj s odkazom na príslušné dobové dokumenty v takom znení, ako to uviedol žalovaný vo svojom podnete na mimoriadne dovolanie a ktorými argumentoval v konaní pred súdmi nižšieho stupňa a uzavrel, vychádzajúc z definície základiny je podstatné pri reštitúcii majetku po pôvodnej (zaniknutej) základine, že právnym nástupcom v majetkovej oblasti je ten subjekt, ktorý majetok do majetku základiny vložil. Podľa názoru generálneho prokurátora, je to jednoznačne bývalá Československá republika, ktorá tento majetok odkúpila a následne ho vložila do majetku Československého univerzitného fondu, aby výnosy z tohto fondu aj naďalej slúžili na všeobecne prospešné vzdelávacie účely. Vzhľadom na uvedené je dôvodné sa domnievať, že Československý univerzitný fond, ako je zapísaný pod B. 68 v pozemkovoknižnej vložke č. 63, katastrálne územie R., nemá nič spoločné s majetkom rímskokatolíckej cirkvi; žalobkyni nepatrí ňou uplatňované právo na navrátenie vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam v zmysle zák. č. 161/2005 Z.z., ak súdy na základe zisteného skutkového stavu vyvodili taký právny názor, ktorý prezentovali v dôvodoch svojich rozhodnutí, je zrejmé, že ich právny názor nie je správny, t.j. vec po právnej stránke posúdili nesprávne. Navrhol označené súdne rozhodnutia preto zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu v Galante na ďalšie konanie.

Žalobkyňa vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu ho navrhla v celom rozsahu zamietnuť pre neprípustnosť a nedôvodnosť. Nesúhlasila s názorom generálneho prokurátora, že v danej veci súdy nižšieho stupňa nesprávne posúdili otázku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu a záverom uviedla, že postup ako aj podanie generálneho prokurátora nesvedčí o vóli štátu (štátom kreovaného subjektu) naprávať krivdy spôsobené totalitným režimom, námietky generálneho prokurátora sú neoprávnené aj z dôvodu, že sa uplatňujú v rozpore s účelom reštitučného zákona, v rozpore s Ústavou SR a Listinou základných práv a slobôd vo vzťahu k ochrane vlastníckeho práva a rovnosti pred zákonom.

Žalovaný sa v plnej miere stotožnil s obsahom mimoriadneho dovolania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O.s.p.) prv než pristúpil k posúdeniu procesných predpokladov prípustnosti mimoriadneho dovolania a jeho dôvodnosti, sa zaoberal námietkou žalobkyne o nezlučiteľnosti tohto opravného prostriedku s princípom právnej istoty.

Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je procesným inštitútom upraveným v ustanoveniach §§ 243e až 243j Občianskeho súdneho poriadku. Aplikáciu tohto inštitútu nemožno odmietnuť s poukazom na stanovisko publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 36/2008, v odôvodnení ktorého sa uvádza, že uplatnenie mimoriadneho dovolania nie je viazané na využitie možnosti riadneho (prípadne aj mimoriadneho) opravného prostriedku a že žiadne zákonné opodstatnenie nemá názor, podľa ktorého ochrana poskytovaná mimoriadnym dovolaním je prípustná len subsidiárne. Zhodný názor ako v uvedenom stanovisku vyslovil vo svojich rozhodnutiach aj ústavný súd (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp.zn. I. ÚS 136/06, III. ÚS 331/06, I. ÚS 178/08, II. ÚS 185/09 a II. ÚS 391/09). Tento názor zastáva i za situácie, že sú mu známe aj odlišné názory ústavného súdu, než názor vyslovený v uvedených rozhodnutiach, nakoľko nedošlo doteraz k rozhodnutiu pléna ústavného súdu o zjednotení odchylných právnych názorov. V zmysle článku 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) sú sudcovia pri rozhodovaní viazaní ústavou,

ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom. Sú teda viazaní aj článkom 152 ods. 3 ústavy, podľa ktorého o neplatnosti právnych predpisov rozhoduje Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) na návrh osôb uvedených v čl. 130 ústavy. Z článku 152 ústavy vyplýva prezumpcia ústavnosti, t.j. domnienka o ústavnosti všeobecne záväzného právneho predpisu s ústavou (porovnaj uznesenie ústavného súdu sp.zn. I. ÚS 47/95 z 23. augusta 1995, Zbierka nálezov a uznesení ústavného súdu 1995, str. 245). Táto domnienka je vyvrátiteľná, platí dovtedy, kým ju ústavný súd vo svojom rozhodnutí nevyvráti (porovnaj nález ústavného súdu sp.zn. PL. ÚS 8/94 zo 6. októbra 1994, Zbierka nálezov a uznesení ústavného súdu 1993-1994, str. 113). Pretože ústavný súd nerozhodol o nesúlade inštitútu mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora s ústavou, resp. medzinárodnou zmluvou, platí prezumpcia jeho ústavnosti, teda súladu s ústavou a tým aj s jej článkom 46 zaručujúcim právo na spravodlivé súdne konanie, a zároveň aj s Dohovorom.

Po zistení splnenia podmienok prípustnosti mimoriadneho dovolania najvyšší súd bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 2 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) preskúmal rozsudky oboch súdov ako aj konanie, ktoré im predchádzalo, a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora nie je dôvodné.

Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e O.s.p., ak a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c) rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky namietal, že rozhodnutia súdov oboch nižších stupňov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Konajúce súdy podľa názoru generálneho prokurátora Slovenskej republiky nesprávne posúdili otázku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne, ktorú rozsiahlym spôsobom rieši v podanom dovolaní, ak dospeli k záveru, že pôvodný vlastník zapísaný v pozemkovo knižnej vložke bol právnym predchodcom navrhovateľa, pričom podstatnou skutočnosťou pre posúdenie veci bola práve otázka, či ide o cirkevný majetok a či navrhovateľ sa oprávnenne domáha jeho vydania.

Ratio legis zákona č. 161/2005 Z.z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam (ďalej len „zákon č. 161/2005 Z.z.“) je aspoň čiastočne zmierniť následky minulých majetkových a iných krívd spáchaných na majetku cirkví a náboženských spoločností, spočívajúcich v porušovaní všeobecne uznávaných ľudských práv a slobôd zo strany štátu. Jeho cieľom bolo umožniť oprávneným osobám, ktoré nestihli uplatniť svoj nárok v lehote určenej zákon č. 282/1993 Z.z., ktorý rovnako upravoval zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam odňatím vlastníckeho práva k nehnuteľným veciam a hnutelným veciam na základe rozhodnutí štátnych orgánov, občianskoprávných a správnych aktov vydaných v období od 8. mája 1945, židovským náboženským obciam od 2. novembra 1938 do 1. januára 1990 v rozpore so zásadami demokratickej spoločnosti, rešpektujúcej práva občanov vyjadrené najmä Chartou Organizácie Spojených národov, Listinou základných práv a slobôd a príslušnými medzinárodnými paktmi o občianskych, politických, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, aby mohli tento uplatniť v lehote novej a aby sa im poskytla rovnaká ochrana vlastníckeho práva ako fyzickým osobám. V zákone č. 161/2005 Z.z. zákonodarca vymedzil časove, vecne a personálne, na ktoré sa reštitučné oprávnenie vzťahuje, z čoho možno vyvodiť, že mal vôľu zasiahnuť do existujúcich majetkových pomerov len v obmedzenej miere a len u tých vzťahov u ktorých nápravu považoval za možnú a žiadúcu.

K otázke vecnej legitímácie žalobkyne v právnej veci označovanej ako „základina“ sa Najvyšší súd Slovenskej republiky vyjadroval vo svojich rozhodnutiach pomerne často, rovnakým spôsobom, a ani teraz, i napriek podanému mimoriadnemu dovolaniu nemá dôvod pre odklon od svojej judikatúry (pozri napr. 1 Cdo 247/2006 z 28.8.2008, 1 MCdo 9/2007 z 27.2.2009, 2 Cdo 201/2009 z 30.11.2010); otázka právneho nástupníctva Rímskokatolíckej cirkvi po univerzitnej základine bola potvrdená.

Medzi štátom registrované cirkvi so sídlom v Slovenskej republike patrí Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (porovnaj § 22 ods. 1 zák. č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností, a prílohu tohto zákona obsahujúcu zoznam cirkví a náboženských spoločností, ktoré na základe zákona alebo na základe súhlasu štátu pôsobia na území Slovenskej republiky).

Rímskokatolícka cirkev bola na území Slovenska štátom uznaná cirkev aj v období, ktoré je podľa zákona č. 161/2005 Z.z. rozhodujúce pre zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam, a bola vlastníkom aj tých nehnuteľností, ktoré boli v čase odňatia štátom vedené v pozemkových knihách na Ostrihomskú, Rábsku či Jágerskú arcidiecézu, či diecézu alebo iný zahraničný právny subjekt rímskokatolíckej cirkvi. Uvedené arcidiecézy a diecézy alebo cirkevné základiny, či iné útvary mimo územia SR, nemali k týmto majetkom v období odňatia štátom už žiadne práva ani de facto ani de iure. Svätá stolica im právo spravovať tieto majetky odňala 29. mája 1922 a právne toto územie aj odčlenila od týchto cirkevných útvarov a pripojila k Trnavskej apoštolskej administratúre, Košickej a Rožňavskej diecéze 2. septembra 1937.

Vzťahy medzi Československou republikou a Svätou stolicou sa upravili medzinárodnou zmluvou *Modus vivendi*, uzavretou 17. decembra 1927, ktorá nadobudla platnosť 2. februára 1928. Československá republika v tejto zmluve v článku I uznala, že len Svätá stolica má právo ohraničiť svoje diecézy a súčasne sa Svätá stolica zaviazala, že žiadna časť Československej republiky nebude podriadená ordinárovi, ktorého sídlo je za hranicami Československej republiky a že zároveň žiadna československá diecéza nebude presahovať štátne hranice. V článku II tejto zmluvy sa strany dohodli, že nútená správa cirkevných majetkov nehnuteľných a hnutelných v Československu je dočasná, až do dohody určenej v článku I a zveruje sa komisii episkopátu príslušného územia.

V súlade so zmluvou *Modus vivendi* Svätá stolica Apoštolskou konštitúciou "Ad ecclesiastici regiminis incrementum" z 2. septembra 1937, určila obvody diecéz na území Československej republiky tak, aby sa kryli so štátnymi hranicami. Touto Apoštolskou konštitúciou bolo rozhodnuté aj o rozčlenení Ostrihomskej arcidiecézy a ostatných diecéz Maďarskej republiky, ktoré zasahovali aj na územie Slovenskej republiky. Apoštolská konštitúcia "Praescriptum sacrosancti" opätovne oddeľuje územie Trnavskej apoštolskej administratúry konštituovanej na arcidiecézu od Ostrihomskej arcidiecézy. Natrvalo ďalej prisudzuje Trnavskej arcidiecéze tri farnosti Rábskej diecézy, nachádzajúce sa na území Slovenska, ktoré boli dovtedy spravované Trnavskou apoštolskou administratúrou. Taktiež oddeľuje a pripája k Trnavskej arcidiecéze dve farnosti patriace k Opátstvu sv. Martina na Panónskej hore, ktoré sa nachádzajú na území Slovenska. Okrem toho trinásť farností Satmárskej diecézy, ktoré boli na území Slovenska, oddeľuje od tejto diecézy a pričleňuje ku Košickej diecéze. Nakoniec, Košickú diecézu a Rožňavskú diecézu oddeľuje od Jágerskej cirkevnej provincie a natrvalo ich pripája k Trnavskej cirkevnej provincii.

Apoštolská konštitúcia "Qui divino" prideliť Trnavskej arcidiecéze ako sufragánne diecézy Nitriansku, Banskobystrickú a Spišskú, ktoré boli dovtedy priamo podriadené Svätej stolici a tiež diecézy Košickú a Rožňavskú.

Svätá stolica oboma týmito Apoštolskými konštitúciami potvrdila krytie hraníc slovenských diecéz s československými štátnymi hranicami. Apoštolská konštitúcia "Praescriptum sacrosancti" a Apoštolská konštitúcia "Qui divino" sú v plnom súlade aj so Základnou zmluvou medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou z 24. novembra 2000 (článok 3 ods. 2 a článok 19), Ústavou Slovenskej republiky (článok 20 a článok 24), ako aj so zákonom č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a

postavení cirkví a náboženských společností [§ 6 ods. 1 písm. g)], takže sa z nich musí aj v súčasnosti vychádzať.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, právne normy a historické relevantné dokumenty je nepochybné, že v období rozhodujúcim podľa zákona č. 282/1993 Z.z. a tiež zákona č. 161/2005 Z.z. pre zmiernenie niektorých majetkových krívd spôsobeným cirkvám a náboženským spoločnostiam, bola rímskokatolícka cirkev so sídlom na Slovensku na základe právneho nástupníctva podľa územného princípu vlastníkom všetkých nehnuteľností, pôvodne zapísaných v pozemkových knihách na zahraničné cirkevné právne subjekty, teda aj na maďarskú náboženskú základinu.

Podľa dobovej predprevratovej judikatúry (pozri nález Najvyššieho správneho súdu z 25. júna 1925, č. 9720/26 atď.) platilo, že cirkevným majetkom (bona ecclesiastica) rímskokatolíckej cirkvi sa rozumel súbor vecí a práv majúcich majetkovú cenu, ktoré patrili cirkvi, trvale boli spojené s niektorým cirkevným ústavom a slúžili účelom cirkvi. Aj keď sa uznávalo, že sú právnym predmetom jednotlivých majetkových podstát cirkevného majetku jednotlivé cirkevné zariadenia a ústavy (kostoly, korporácie, benefície, základiny a pod.) a že aj platné právo priznávalo týmto ústavom právnú subjektivitu, nebolo možné prehliadnuť, že tieto ústavy, resp. majetkové podstaty im patriace, neprestávali medzi sebou právne súvisieť a že nestrácali preto svoj osobitný charakter a vlastnosť ako článok celého veľkého organizmu cirkvi a že zostávali preto tiež v majetkovoprávnom pomere vo svojej organizmom cirkvi náboženskej podriadenosti. Na tomto závere a ustálenej judikatúre najvyšších súdnych orgánov z minulosti nič nemení ani dovolací súd v súčasnosti a stotožňuje sa s ňou, lebo nie je v rozpore s platnými právnymi predpismi, vzťahujúcimi sa na subjekty vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, nesporne patriacim cirkevným útvarom, teda aj základinám, ako jeho účelovým organizáciám, a je aj v súčasnosti naplnením idey spravodlivosti v prejednávanej veci, ako imanentnej kategórie daného reštitučného práva (čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ale aj § 1, § 117 OSP a pod.) k pôvodným cirkevným majetkom.

Súčasťou spoločenských zmien po roku 1989 bolo aj vyriešenie viacerých v minulosti prehliadaných problémov vrátane majetkových reštitúcií. Počiatok úpravy majetkových vzťahov štátu a cirkví v zmysle nápravy majetkových krívd napáchaných na cirkvách a náboženských spoločnostiach v uplynulých desaťročiach potláčania demokratických práv a občianskych slobôd možno vidieť v prijatí zákona č. 298/1990 Zb. o úprave niektorých majetkových vzťahov rehoľných rádov a kongregácií a arcibiskupstva olomouckého v znení zák. č. 338/1991 Zb. Zákon č. 403/1990 Zb. o zmiernení následkov niektorých majetkových krívd v znení neskorších predpisov umožnil aj cirkvám, aby za podmienok uvedených v tomto zákone získali späť vlastníctvo k veciam, ktoré prešli do vlastníctva štátu najmä podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. Slovenská republika po vyčlenení zo štátneho zväzku s Českou republikou pokračovala v náprave majetkových krívd napáchaných na cirkvách a náboženských spoločnostiach prijatím zákonov č. 282/1993 Z.z. a č. 161/2005 Z.z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam. Motívom prijatia týchto zákonov bolo naplnenie princípu všeobecnej spravodlivosti a morálky spoločnosti pri vrátení odňatého majetku a poznanie, že tento majetok bude mať všeobecno-prospešný význam, predovšetkým v charitatívnej a sociálnej oblasti, ako aj v zdravotníctve, školstve a inde. Vrátenie tohto majetku sledovalo však aj dlhodobejší cieľ spočívajúci vo vytváraní ekonomických podmienok pre proces postupného ekonomického osamostatnenia cirkví a náboženských spoločností (porovnaj dôvodovú správu k tomuto zákonu).

Ešte v čase monarchie vzniknuté fondy (základiny): študijný fond, zriadený panovníckym aktom Márie Terézie, a náboženský fond súdna prax za prvej Československej republiky (porovnaj napr. nález Najvyššieho správneho súdu zo 17. apríla 1924 č. 6486, nález toho istého súdu z 8. marca 1926 č. 4515, rozhodnutia Boh. A 3968/1924, Boh. A 5402/1926) aj právna teória (porovnaj napr. Slovník veřejného práva československého, zv. II., Polygrafia, Brno, 1932, st. 691 a nasl.: heslo Náboženské fondy) považovali za verejné fondy. Predstavovali osobitné majetkové podstaty nadačného typu a ich majetok spravoval štát s určením pre podporu katolíckej cirkvi. Majetkový základ študijného fondu bol vytvorený predovšetkým z majetku rehole jezuitov po jej zrušení pápežom Klementom XIV. (breve

„Dominus ac Redemptor noster“ z 21. júla 1773), ktorý spočiatku bol spravovaný pod názvom „jezuitská masa“. Tieto fondy mali slúžiť potrebám katolíckej cirkvi - ich účel (ako aj pôvod) mal bezprostrednú spojitosť s touto cirkvou. Odhliadnuc od predošlého historického vývoja treba zdôrazniť, že v porovnaní s Českom na Slovensku v päťdesiatich rokoch minulého storočia došlo k rozdielnemu vývoju: fondový život tu zanikol - došlo k ukončeniu činnosti fondu (pozri Pejs, Oldřich: K historickým souvislostem existence náboženské matice u nás, in Čtyřicet let církevních zákonů v Československu, Sekretariát vlády ČSR pro věci církevní, Praha, 1989, nález Ústavného súdu Českej republiky z 3. augusta 2005, sp.zn. II.ÚS 189/02, rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky z 2. novembra 2006 č.k. 5 A 35/2002 - 73).

Oba nižšie súdy nespochybnili, že v predmetnom nehnuteľnom majetku išlo podľa pôvodu o cirkevný majetok (katolícky) a že aj jeho účel bol bezprostredne spojený s rímskokatolíckou cirkvou. Za situácie, keď na Slovensku už nepôsobí študijná základina (fond), ktorej majetok bol priamo zviazaný s rímskokatolíckou cirkvou (pôvodom aj účelom), dovolací súd je toho názoru, že pre posúdenie, či žalobca je alebo nie je oprávnenou osobou v zmysle § 2 zákona č. 161/2005 Z.z., nie je podstatnou samotná skutočnosť, že študijná základina (fond) netvorila súčasť hierarchického zriadenia rímskokatolíckej cirkvi. Pri výklade pojmu oprávnenej osoby pre účely uvedeného zákona nemožno totiž obísť, aký bol pôvod (majetkový základ), účel a ciele uvedeného fondu a zároveň stav, že ukončením jeho činnosti sa zmarili účel a ciele fondu bezprostredne zviazané s rímskokatolíckou cirkvou, t.j. že krivda spáchaná na tomto fonde predstavovala priamu krivdu voči rímskokatolíckej cirkvi, ktorú napraviť nepochybne sledoval zámer zákona č. 161/2005 Z.z., ako aj zákon 282/1993 Z.z. Dovolací súd preto považuje za plne súladné s účelom a zmyslom zákona č. 161/2005 Z.z., aby v takomto prípade za oprávnenú osobu bola považovaná žalobkyňa. Identické stanoviská Najvyšší súd Slovenskej republiky zaujal v rozsudku sp.zn. 1Cdo 247/2006 z 28. augusta 2008, a rozhodnutí z 27. februára 2009 sp.zn. 1MCdo 9/2007, ako aj rozsudku z 30. novembra 2010 sp.zn. 2Cdo 201/2009. S týmto ohľadom je možné poukázať aj na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 25. mája 2011 č.k. IV. ÚS 216/2011-36.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky v dovolacom konaní dospel k záveru, že nie sú dané dôvody mimoriadneho dovolania a zároveň nezistil ani vady konania v zmysle § 237 O.s.p., pre ktoré by bolo potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť. Preto v súlade s § 243b ods. 1 O.s.p. dovolanie ako nedôvodné zamietol.

V dovolacom konaní nebol žalovaný úspešný. Právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalobkyni (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd priznal žalobkyni právo na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému v sume 933,20 € za jeden úkon právnej služby - vyjadrenie k dovolaniu z 15.12.2010 podľa § 10 ods. 1, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb ako aj s poukazom na § 149 ods. 3 O.s.p.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom v pomere 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.